

Työllistymiseen liittyvä nopeasti toteutettavan toimenpiteen ehdotus

“Valmennuksellisen Työllistymisen Malli - VTM 3.0 Kemijärvi”

TAUSTAA

Pitkäaikaistyöttömyys koskettaa erityisesti kemijärveläisiä miehiä. 12.5.2026 tilaston mukaan kaikista työttömistä miehiä on 74 %. Työttömistä Yli 55-vuotiaita on 57 %. Työhön pääsy vaatii usein ammattitaidon päivittämistä, digitaitoja tai kielitaitoa. Usein edessä on alan vaihto ja uuden ammatin opettelu. Tämä vaatii rohkaisua ja vahvaa tukea työnhakijalle ennen työn tai koulutuksen aloittamista ja työn tai koulutuksen aikana. Asia korostuu, koska moni on saanut kokea pettymyksiä ja ennakkoluuloja työtä hakiessaan. Kemijärveläiset yritykset ovat pääosaltaan pieniä, jolloin myös työnantaja tarvitsee tukea rekrytointiin ja uuden työntekijän ohjaukseen.

Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalueen resursseista valtaosa menee lakisääteisten palveluprosessin ja palveluiden toteuttamiseen työnhakijoiden ja työnantajien kanssa. TE-uudistuksen henki on ollut se, että kuntien omat palvelut tukevat uusia työvoimapalveluita ja päinvastoin. Työllisyysalue voi hankkia työnhaun ja osaamisen kehittämisen tueksi erilaisia valmennuksia, asiantuntija-arvioita ja työvoimakoulutusta. Työllisyysalueen on tarjottava palveluita yhdenvertaisesti alueellaan, jolloin palvelu ei voi olla laajalla alueella aina lähipalvelua eikä voi tarjota riittävästi tukea yksittäisen asiakkaan henkilökohtaisiin tarpeisiin.

TE-uudistuksen tavoitteena on rakentaa työvoimaviranomaisen ja kunnan palveluista saumattomia uusia kokonaisuuksia, jotka tuovat entistä enemmän lisäarvoa työllistymisen tueksi. Maantieteellisesti laajalla alueella tämä toimii parhaiten, mikäli kunnassa on osaamista työttömien ohjaukseen ja kunnassa käytetään laaja-alaisesti yhteensovittaen myös muita kunnan palveluita, kuten esimerkiksi hyvinvointi- ja sivistyspalveluita. Kemijärvellä työhönvalmennussäätiöllä on ohjausosaamista mm. IPS-mallista. Ei-lakisääteiset palvelut täydentävät työllisyysalueen lakisääteisiä palveluita.

Työllisyydenhoidon ja sosiaalipalveluiden toimintaympäristössä on tapahtumassa merkittäviä muutoksia. Vastuu työttömistä on edelleen jatkossa kunnilla. Kunnissa ja työllisyysalueella on paljon tietoa ihmisten palvelutarpeesta ja siksi on tärkeä toimia etupainotteisesti ja tehdä työttömän ja kunnan näkökulmasta oikeita ratkaisuja. Toimintojen pitää olla joustavia, jotta kokonaisuudessa voidaan huomioida uuden lainsäädännön vaatimukset.

Työllisyys ja hyvinvointi kytkeytyvät monella tavalla toisiinsa. Psyykkisesti, fyysisesti ja sosiaalisesti hyvinvoivalla kuntalaisella on mahdollisuus ryhtyä työhön nopeallakin aikataululla. Hän on myös kaikkein paras “hyvinvointi-influensseri”, joka voi vaikuttaa omassa elinympäristössään koetun yksinäisyyden tunteeseen, kunnan vetovoimaisuuteen, osallisuuteen, kuntalaisten suhtautumisessa terveyteen ja luontoarvoihin liittyvissä asioissa. Pidemmällä aikavälillä työllistyminen vaikuttaa esimerkiksi työllisyyspalveluiden tarpeen pienenemiseen, varhaiskasvatuksen tarpeen lisääntymiseen sekä HYTE-kertoimen perusteella maksettavan rahoituksen kasvamiseen hyvinvoinnin kasvaessa. Pitkäaikaistyöttömän työllistyminen voi vaikuttaa myös perusterveydenhuollon, aikuissosiaalityön tarpeeseen. Myös syrjäytymisestä johtuva miepä-palveluiden tarpeen määrä vähenee.

VTM-TOIMINTAMALLISTA TARKEMMIN

Ehdotamme Kemijärvelle kokeiltavaksi valmennuksellista työllistymisen toimintamallia kolmen vuoden ajanjaksolle. Jakson aikana iteratiivisessa prosessissa rakennetaan mahdollisimman vaikuttava työllistymisen prosessi kuntaosuuden pienentämiseksi sekä työttömyyden pitkiittymisen ehkäisemiseksi. Yhteisessä prosessissa luodaan valmiuksia osa-aikaiseen tai kokoaikaiseen työhön. Mallissa Saura-säätiö (työhönvalmennussäätiö) tarjoaa kemijärveläisille lakisääteisten työllisyyspalveluiden lisäksi vapaaehtoisia (täydentäviä) palveluita kuntalaisten tarpeisiin perustuen. Säätiö tekee tiivistä yhteistyötä kunnan eri toimialojen sekä työllisyysalueen kanssa, jotta työnhakijan ja työtä tarjoavan yrittäjän sekä julkisen työnantajan tarpeisiin löydetään hyviä palveluita. Tarjottava tuki on yksilö- tai ryhmävalmennusta, jossa hyödynnetään tilanteeseen sopivia työhön suuntaavia ohjausmenetelmiä. Työ tulee olemaan osa kunnan työllisyyskoordinaattorin tehtäväkuvaa.

Mallissa työttömälle tarjotaan vuoden kestävä työsuhde, mahdollisuus lisätä tarvitsemaansa osaamista ja toimia useissa työtehtävissä. Vuoden aikana on tavoitteena löytää avoimille työmarkkinoille suuntaava sopiva koulutus tai seuraava työpaikka. Kemijärven kaupungin kanssa yhteistyössä päätetään kokeiluun osallistujien henkilöiden määrä.

Kokonaisuuden yksi tärkeimmistä osioista on työnantajalle/esihenkilölle annettava maksuton tuki. Työnantaja määrittelee, mitä valmennuksellista tukea hän tarvitsee kokonaisuuden toteuttamiseksi. Se voi olla esimerkiksi työntekijän perehdyttämistä työtehtäviin yhdessä työnantajan kanssa, mutta myös esihenkilön valmentamista mallin mukaiseen ajatteluun sekä työttömän henkilön johtamiseen.

Ensimmäisen 12 kuukauden ajanjaksolla haetaan hankerahoitusta toiminnan kehittämiseksi. Haettavan rahoituksen tarkoituksena on kehittää mallin käyttöä laajemmin kunnassa ja alueella ja arvioida mallin vaikuttavuutta työllistymiseen ja hyvinvointiin. Operatiivisen toiminnan tukemiseksi perustetaan työryhmä ja siihen kutsutaan edustajat kaupungilta, työllisyysalueelta ja Saura-konsernista. Operatiivisen työryhmän kokoonpano on joustava, esimerkiksi ehdotukseen liittyvän hankehakemuksen suunnitteluun ja kirjoittamiseen kutsutaan mukaan myös muita alueen toimijoita.

TOIMIJOIDEN ROOLIT KEMIJÄRVEN MALLISSA

Työtön henkilö voi tehdä oma-aloitteisesti tai työllisyyspalveluiden ohjaamana työhakemuksen säätiölle. Hakijat haastatellaan ja prosessiin valitaan ennalta kaupungin kanssa sovittu määrä henkilöitä, joilla on tahtotila ja tavoite työllistyä osa- tai kokoaikaiseen työsuhteeseen. Henkilö ei välttämättä vielä tiedä tulevaa työtehtävää tai työpaikkaa, mutta sitä etsitään yhdessä ja hänet valmennetaan kokeilemaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisia asioita. Prosessiin kuuluu työntekijä- ja työssäolotaitojen, digitaitojen sekä osallisuustaitojen lisääminen. Tarvittaessa prosessiin voidaan ohjelmoida vieraan kielen opiskelua. Ohjaus toteutetaan yksilö- ja ryhmäohjauksena sekä omatoimisena työskentelynä.

Työllisyysalue ohjaa osaltaan työnhakijoita tekemään työpaikkahakemuksen säätiölle. Työllisyysalueen asiantuntija on mukana työttömän henkilön prosessissa koko vuoden ajan ja osallistuu verkostotapaamisiin, joissa keskustellaan vaihtoehtoista ja joissa mahdollisesti päätetään työttömän kokonaisuudesta. Vaikka työtön ei olisikaan lähtökohtaisesti

työllisyyspalveluiden asiakkuudessa, niin asiakkuus muodostuu tässä prosessissa automaattisesti. Työllisyysalue kustantaa Workmind-työkalun kokeilun ajaksi säätiön käyttöön. Sen avulla työtön prosessoi omaa edistymistään ja hän voi antaa verkostolleen luvan nähdä tuotettu materiaali ja tehdä sinne tarvittavia havaintoja.

Saura-säätiö toimii työttömän henkilön työnantajana enintään 12 kuukauden ajan ja valmentaa mallin mukaisessa prosessissa olevaa henkilöä hänen polullaan kohti työllistymistä. Säätiö etsii yhdessä Kemijärven kaupungin sekä yrityspalveluiden kanssa työnantajia, valmentaa heitä vastaanottamaan työntekijän ja huolehtii tuen jatkuvuudesta työllistämisen aikana. Työsuhde muuttuu, kun yksityinen työnantaja tai kaupunki ottaa työntekijän määräaikaan tai toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen. Säätiö raportoi kaupungille tuloksista ja havainnoista vähintään puolivuositain.

Säätiö on tiiviissä yhteistyösuhteessa työllisyysalueen ja muiden työttömän prosessissa mukana olevien toimijoiden kanssa. Säätiön tehtävänä on koota asiakkaan verkostoja ja auttaa myös verkostoa työskentelemään asiakkaan tavoitteen suuntaisesti. Yhteistyötä tehdään työllisyyttä edistävien paikallisten ja alueellisten hankkeiden (esimerkiksi AV-hanke) kanssa.

Kemijärven kaupunki maksaa säätiölle mallin mukaisesta valmennustyöstä erillisen sopimuksen mukaisesti. Jos työtön henkilö työllistyy kaupungin organisaation tehtäviin valmennusvuoden aikana, kaupunki ei maksa erillistä korvausta säätiölle VTM-valmennuksessa olevan henkilön työsuorituksesta.

SAATTEEKSI

Työllisyyteen liittyvä reformi jatkuu kiihtyvällä vauhdilla. Esimerkiksi sosiaalihuoltolaki ja laki työllisyyspoliittisesta tuesta ovat parhaillaan lausuntokierroksella. Kaikilta tahoilta viestitiin sisäisesti, että kunnan tulee lisätä vastuuta työllisyydenhoidosta. Samanaikaisesti Kemijärvellä työttömät miehet ovat kaikissa ikäluokissa yliedustettuna. Nyt ehdotettavana oleva malli on vasta alkua uudelle ajalle. Nopealla aikataululla meidän tulee yhdessä myös ottaa haltuun, valmentaa ja tukea kaikenikäisiä työttömiä, joilla ei vielä ole valmiutta koko-aikaan työhön. Kunnan rahoituksen ja ulkopuolisen hankerahoituksen lisäksi meidän tulee hakea työllisyyspoliittista tukea heti, kun se on mahdollista.

Kemijärvellä 13.5.2026

Kaija Kukkola, työllisyysaluepäällikkö, Pohjois- ja Itä-Lapin työvoimapalvelut

Antti Mulari, johtaja, Itä-Lapin kuntayhtymä

Jari Polvi, yritys- ja hankeasiantuntija, Kemijärven kaupunki

Jukka Hakola, toimitusjohtaja, Saura-säätiö sr

LIITTEET

Työllisyysalueen lausunto VTM-valmennuksesta

Alustava Saura-säätiön tarjous VTM-valmennuksen toteuttamisesta